

Warszawa, 20 Marca 2024

dr hab. Jose Maria Florencio

Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu

Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Wokalistyki, Teorii Muzyki i Edukacji Artystycznej

Recenzja

Recenzja napisana na zlecenie Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszko w Gdańsku, w związku z wszczętym postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr **Sylwii Janiak-Kobylińskiej** w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Dane habilitantki

Sylwia Janiak-Kobylińska urodziła się

Edukację muzyczną rozpoczęła w ZPSM im. Karola Szymanowskiego w Warszawie. Studia podjęła w Akademii Muzycznej w Gdańsku, jednocześnie na dwóch wydziałach. Na wydziale instrumentalnym, specjalność skrzypce, dyplom magisterski w roku 2012 oraz na wydziale dyrygentury, specjalność dyrygentura symfoniczno-operowa, gdzie otrzymała dyplom magisterski z wyróżnieniem w roku 2012.

Od roku 2012 podjęła pracę w Akademii Muzycznej w Gdańsku. Najpierw jako asystent magister w Katedrze Dyrygentury, potem jako asystent doktor, następnie na stanowisku adiunkta, a obecnie pełni funkcję dziekana tegoż wydziału.

Pani Sylwia Janiak-Kobylińska była dyrygentem Orkiestry Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku (2010-2019) oraz asystentem dyrygenta w Operze Bałtyckiej w sezonach 2013/2014, 2014/2015, oraz 2017.

Habilitantka, poza wyżej wymienioną pracą o charakterze etatowym, działała jednocześnie w wielu obszarach o bardzo zróżnicowanych profilach, jak: edukacja, organizacja imprez i warsztatów, promocja młodych talentów, praktyka orkiestrowa, czy działalność nagraniowa.

Za bardzo istotną uznać można również pracę jaką wykonuje na rzecz rozwoju swojego wydziału. W instytucie dyrygentury przeprowadziła istotną zmianę programu nauczania. W kontekście międzywydziałowym z kolei, mocno inspiruje do współpracy różne środowiska reprezentowane w strukturze uczelni. Dowodem tego jest płyta przedstawiona jako dzieło do oceny w jej postępowaniu habilitacyjnym, która jest w całości wypełniona muzyką

kompozytorów pracujących w gdańskiej uczelni, a utwory na niej zamieszczone wykonane są przez studentów i poprowadzone przez nią samą.

Habilitantka ma w swoim dorobku również ważne projekty o znaczeniu międzynarodowym.

Ocena autoreferatu

Autoreferat dr. Sylwii Janiak-Kobylińskiej nie jest jedynie prezentacją jej dorobku artystycznego i zawodowego wraz z omówieniem zgłoszonego dzieła habilitacyjnego. Zaczyna się on od opisu uwarunkowań otaczających autora w dzieciństwie, które miały ważny wpływ na kształtowanie się dzisiejszej osobowości artystki. Dzięki temu czytelnik lepiej może zrozumieć całą gamę jej wyborów i planów przyszłych działań.

Jej tekst nie jest esejem naukowym, czy rozbudowaną próbą analizy teoretycznej, ale przede wszystkim refleksją o drodze, którą przeszła habilitantka na tle wizji swojej przyszłości. Pokazuje otwartość autorki wobec świata w którym przyszło jej żyć i działać oraz zdradza jak ona sama widzi swoją misję w świecie nauki i muzyki.

Autoreferat jest tekstem osobistym, napisanym językiem emocji. Pokazuje siłę wewnętrzną osoby przepełnionej poczuciem misji, podpartym konkretnymi przykładami działań na rzecz środowiska lokalnego i tym samym zmieniającym rzeczywistość muzyczną kraju.

Na poparcie ostatnich słów, niech mi będzie wolno przywołać chociażby jeden przykład. Wśród wielu działań, możemy się zapoznać z procesem powoływania do życia Bałtyckiej Filharmonii Młodych w 2012r. Projekt ten powstał z inspiracji habilitantki, gdy autorka miała zaledwie 24 lata. Niemniej już od 12 lat nie tylko prezentuje publiczności różnorodny repertuarowo dzieła muzyki, ale okazał się wsparciem dla około 1000 młodych muzyków w wieku od 18 do 28 lat na początku ich życia zawodowego.

Prawdziwie imponujące!

Autoreferat opisuje jak się potoczyły wydarzenia, które doprowadziły habilitantkę do związania się z Akademią Muzyczną w Gdańsku.

Na ostatnim roku studiów (201-2012) ówczesna Dziekan Wydziału Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzycznej, prof. Dr hab. Alicja Kozłowska-Lewna, zaproponowała jej realizację stażu asystenckiego. Dzisiaj, po 12 latach pracy dydaktycznej, Sylwia Janik-Kobylińska współpracuje jako pedagog ze wszystkimi Wydziałami uczelni. W ten sposób, na Wydziale I - Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki prowadzi zajęcia z dyrygentury (dla studentów Dyrygentury symfoniczno-operowej), dyrygowanie (dla studentów Kompozycji i Teorii Muzyki), czytanie partytur, studium nad partyturą oraz studium nad partyturą XX w., metodykę prowadzenia zespołów orkiestrowych, metodykę prowadzenia zespołów wokalnie-instrumentalnych, konsultacje pracy licencjackiej i magisterskiej oraz pełni rolę opiekuna praktyk dyrygenckich. Organizuje i koordynuje próby oraz koncerty dyplomowe dla studentów dyrygentury symfoniczno-operowej z orkiestrami profesjonalnymi, takimi jak Polska Filharmonia Kameralna Sopot, Elbląska Orkiestra Kameralna, Opera Bałtycka w Gdańsku i Polska Filharmonia Bałtycka w Gdańsku.

Na Wydziale II – Instrumentalnym prowadzi: Orkiestrę Symfoniczną aMuz oraz swój autorski przedmiot, stworzony na bazie kompetencji instrumentalisty i dyrygenta - podstawy dyrygowania – kurs podstawowy (studia licencjackie) i podstawy dyrygowania – kurs rozszerzony (studia magisterskie).

Na Wydziale III – Wokalno-aktorskim pracuje ze studentami w ramach takich przedmiotów jak: zespoły wokalne (studia licencjackie), sceny wokально-aktorskie (studia magisterskie) oraz projekt artystyczny (przygotowuje i prowadzi jako dyrygent przedstawienia operowe, operetkowe, musicalowe).

Na Wydziale IV współpracuje w ramach praktyk dyrygenckich ze studentami dyrygentury chóralnej.

Pani dr Sylwia Janiak-Kobylińska jest więc ważnym ogniwem łączącym różne środowiska akademickie w Gdańsku. Jej oddanie sprawom uczelni i studentów, upór w realizowaniu projektów gdańskimi siłami, wszechstronność, kompetencje i talent połączone z pasją i energią, są nie do przecenienia dla jej środowiska i zasługują na szczególną uwagę i pochwałę.

Dzieło zaproponowane do oceny właśnie tego dowodzi.

Ocena dołączonego dzieła artystycznego

Płyta inUnity. Contemporary Music from Gdańsk, vol. 3, wyd. DUX, 2021

1. *Tadeusz Dixta – Uwertura na orkiestrę symfoniczną (2019)*
2. *Andrzej Dziadek – ...à la valse na orkiestrę symfoniczną (2019)*
3. *Piotr Jędrzejczyk – Muzyka na flet i orkiestrę smyczkową (2015)*
4. *Marek Czerniewicz – Moira na sextet dęty blaszany i orkiestrę symfoniczną (2018/2021)*
5. *Kamil Cieślak – Multimirrors na fortepian i orkiestrę symfoniczną (2021)*
6. *Krzysztof Olczak – Wszelki wypadek...na sopran i orkiestrę kameralną (2017)*

Soliści wykonawcy:

Rafał Jędrzejewski – flet; Maciej Gański – fortepian; Zofia Kotlicka-Wiesztordt – sopran; Kamil Kruczkowski, Adam Stachowiak, Mateusz Florek – trąbka; Michał Szczerba – waltornia; Dominik Łukaszczyk – puzon; Łukasz Gruba – tuba.

Orkiestra Symfoniczna Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Sylwia Janiak-Kobylińska – dyrygent

Wydawnictwo DUX 2021r.

W swojej pracy dr Sylwia Janiak-Kobylińska pisze:

„Z perspektywy czasu mogę przyznać, że tytuł płyty inUnity okazał się proroczy.

Spotkanie różnorodnych artystów i ich kompozycji w tym projekcie było początkiem drogi do zjednoczenia środowiska aMuz i wyjściem z pandemicznej stagnacji. Po realizacji nagrania zauważyłam, że wieloznaczne „w jedności” można odnieść do wszystkich aspektów tworzenia i powstawania tego dzieła.”

Najstarszego z kompozytorów dzieł zamieszczonych na płycie dzieli od młodszych kolegów prawie 40 lat różnicy. Zapoznając się z ich osiągnięciami i przysłuchując się dziełom, dochodzę do wniosku, że dzieli ich jeszcze więcej w sposobie podejścia do tworzenia i w doborze języka kompozytorskiego. Czyni to tę płytę szczególnie barwną i stanowi zarazem kolejny powód do podkreślenia misji zjednoczenia środowiskowego pomysłodawczyni.

Komentarz dyrygenta-wykonawcy nie omawia głębiej każdego z dzieł. Nie wyjaśnia w pełni języka muzycznego twórców. Jest raczej tekstem przedstawiającym osobiste odczucia, tworzenie wizji interpretacyjnej i proces nagrywania wraz z wyzwaniem, które podczas niego powstały. Nieco szkoda, że nie dostarczono partytur, które umożliwiłyby bardziej wnikliwe spojrzenie na dzieło i ułatwiły lepszą ocenę interpretacji i wykonania dyrygenta.

Rezultat pracy pani dr Sylwii Janiak-Kobylińskiej należy uznać za dobry, szczególnie wobec faktu, że miała do dyspozycji orkiestrę studencką, czyli zespół bez doświadczenia w wykonywaniu tego rodzaju muzyki. Tym mocniej należy podkreślić wartość projektu inUnity w kontekście artystyczno-edukacyjnym.

Pierwszym dziełem na CD jest Uwertura Tadeusza Dixy o zabarwieniu popularno-jazzowym. Utwór jest efektowny, kolorowy. Muzyk może łatwo skojarzyć partię jaką gra w orkiestrze z kontekstem całościowym i efektem finalnym. Dyrygent Sylwia Janiak-Kobylińska panuje nad całością, dobrze przewiduje rozwój narracji i odpowiednio buduje formę. Generalnie wykonanie jest na dobrym poziomie, choć wyczuwa się brak swobody wykonawczej w interpretacji młodych, mało doświadczonych muzyków.

Utwór Andrzeja Dziadka ...a la valse jest drugim dziełem na liście utworów inUnity.

Tak m.in. go opisuje Sylwia Janiak-Kobylińska:

„Zdaniem kompozytora jest to „żartobliwa impresja na temat wiedeńskiego walca”.

Według mojego wyobrażenia...a'la valse jawi się bardziej, jako obsesyjny toniec czy droga donikąd. W tym utworze chciałam oddać uczucie niepokoju i ciągłe dążenie do kulminacji, która jest nieosiągalna. Kolejne fragmenty utworu, oparte na krótkim, zapętłonym motywie, prowokowały mnie do kreowania rozwoju przez narastanie dynamiczne i agogiczne. Jednak

poszczególne punkty kulminacyjne nie okazywały się spektakularnym końcem, a tylko kolejnym stopniem napięciowym w strukturze."

I tak jak opisuje dyrygent w istocie brzmi wykonanie.

Kompozycję łączy z poprzednią wyraźny ułkon wobec tradycji. Przypomina ona w założeniu „*La valse*” Maurice’go Ravel’a lecz jest jedynie jego miniaturowym odbiciem. Po krótkim wstępie zaledwie pojawią się elementy tematyczne, ma się wrażenie, że już utwór się kończy. Trudno mówić o kulminacjach, za trafną uznać można opinię dyrygenta o pojawiających się w muzyce mini-kulminacjach strukturalnych.

„...a *la valse*” doczekał się dobrego wykonania pod batutą habilitantki.

Piotr Jędrzejczyk i jego „*Muzyka na flet i orkiestrę smyczkową*” (2015) jest moim zdaniem punktem kulminacyjnym punktem płyty *inUnity*. Zarówno pod względem kompozytorskim jak i wykonawczym. Podobnie jak poprzednie, utwór odnosi się do muzyki przeszłości. Nawiązuje do muzyki sonorystycznej, z której Polska była tak bardzo dumna. Niemniej kompozytor nie przestaje być sobą i nieustannie operuje rozpoznawalnym, własnym językiem muzycznym. Tworzy to obraz „neo-sonoryzmu czy neo-aleatoryzmu” który jest jednocześnie odkrywczy i emocjonalny.

O procesie pracy, Sylwia Janiak-Kobylińska napisała m.in.:

„Sesja nagraniowa dotycząca Muzyki na flet i orkiestrę smyczkową nie była łatwym i bezproblemowym czasem. Wymagania solisty i kompozytora wzrastały w miarę upływu godzin nagraniowych,..”

Potrafię sobie wyobrazić, że to raczej wymagania dzieła komunikowane przez kompozytora i solistę nie mogły zostać zrozumiane przez coraz bardziej zmęczony zespół.

„Po „zbadaniu” kondycji fizycznej i psychicznej muzyków orkiestry, zgodziłam się na przedłużenie sesji do sześciu godzin”

Mogę tylko pochwalić postawę dyrygenta, ponieważ przedłużenie sesji stworzyło przestrzeń do osiągnięcia wspaniałego efektu końcowego w nagraniu. Rezultat ten cieszy tym bardziej, że utwór Piotra Jędrzejczyka uważam za wyjątkowo wartościowy.

Kolejnym utworem na płycie jest „*Moira*” Marka Czerniewicza.

„Inspiracją do wykonania utworu była dla mnie historia jego powstania, a dedykacja kompozytora, zawarta na pierwszej stronie partytury, o treści „Moim Dziadkom” poruszyła mnie swą autentycznością i zwróciła uwagę na to, co rdzenne.”

„Oprócz melodycznej myśli przewodniej kompozycji, zasadnicze znaczenie w interpretowaniu partytury miała dla mnie ukształtowanie formalne. Moirę mogę zobrazować za pomocą łuku, który w swym najwyższym punkcie (kulminacja dynamiczna i agogiczna), jest wyraźnie zaostrzony.”

Ilustracyjny charakter dzieła w tym wykonaniu brzmi bardzo przekonująco, odczuwalny jest emocjonalny stosunek głównej wykonawczynie do dzieła. Zespół solistów prezentuje fantastyczny poziom. Dzieło zagrane jest z temperamentem i precyzją, tworzą się wyraźne napięcia i rozluźnienia materiału dźwiękowego oraz rysuje się bardzo klarowny zarys formalny. Dyrygent wydobywa z muzyki, to co w niej najlepsze.

Ocenianą płytę zamykają:

- „*Multimirros*” Kamila Cieślaka, współczesny koncert fortepianowy, prawykonany na płycie InUnity.

„Zrealizowanie prawykonania jest dla mnie każdorazowo znaczącym przeżyciem w działalności muzycznej i stricte dyrygenckiej. Dodatkowa, prawykonanie płytowe, w odróżnieniu od jednorazowego prawykonania koncertowego, niesie ze sobą jeszcze większe poczucie odpowiedzialności...”

- „*K. Olczak – Wszelki wypadek*

„Moim dyrygenckim zadaniem było takie ułożenie i przeprowadzenie wszystkich elementów kompozycji w czasie, które pozwoli nie tylko usłyszeć i odczytać warstwę tekstową, ale poczuć i zrozumieć, a następnie przekazać jej metaforyczny sens.”

Jednoznacznie i krótko należy bardzo pozytywnie oceniać udział dyrygenta Sylwii Janiak-Kobylińskiej w wykonaniu obu dzieł. Muzyka odmienna od poprzednich utworów, ale bardzo dobrze zinterpretowana przez dyrygenta.

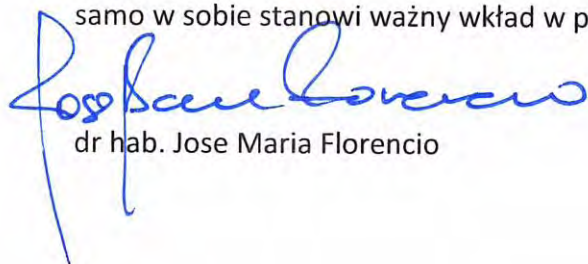
Tym samym, oceniam pozytywnie całość CD „inUnity” który stanowi dzieło do oceny postępowaniu habilitacyjnym pani dr Sylwii Janiak-Kobylińskiej.

Konkluzja

Uważam, że przedstawiona przez kandydatkę dokumentacja jest przygotowana wzorowo i pozwala dogłębnie zapoznać się z jej działalnością na polu sztuki. Zawiera ona komplet informacji wymaganych przez prawo i umożliwiających zapoznanie się z jej edukacją i osiągnięciami. Po zapoznaniu się z jej treścią podaną w klarownej i czytelnej formie, recenzję mogę zakończyć jednoznaczną konkluzją.

Stwierdzam, że dr Sylwia Janiak-Kobylińska jest wszechstronnie przygotowaną artystką i pracownikiem nauki. Osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne pani dr Sylwia Janiak-Kobylińskiej stanowią nie tylko znaczny wkład w samą dyscyplinę, są również ich efektywnym przełożeniem na sferę dydaktyki i upowszechniania kultury oraz kształtowania estetycznych postaw polskiego społeczeństwa. Dorobek habilitantki należy szczególnie wysoko oceniać w aspekcie troski o zjednoczenie środowiska w którym pracuje.

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze i dydaktyczne dr Sylwii Janiak-Kobylińskiej w pełni spełniają wymagania stawiane kandydatom do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne. Przedstawione do oceny dzieło oprócz walorów artystycznych nosi znamiona dzieła unikalnego, gdyż zawiera prawykonanie płytowe utworu - „*Multimirros*” Kamila Cieślika, co już samo w sobie stanowi ważny wkład w polską kulturę muzyczną.

dr hab. Jose Maria Florencio